

ALLEA

ALL European
Academies

integrity | in'
1 the quality of being h
integrity.

Euroopa teaduseetikakoodeks

PARANDATUD VÄLJAANNE

Euroopa teaduseetikakoodeks
Parandatud väljaanne

Trükitud Berliinis
ALLEA - All European Academies

c/o Berlin-Brandenburg Academy of Sciences and Humanities
Jaegerstr. 22/23
10117 Berlin, Germany

secretariat@allea.org
www.allea.org

Layout: Susana Irlés
Kaanepilt Picture: iStock

©ALLEA - All European Academies, Berlin 2018

Kõik õigused kaitstud. Levitamine, sealhulgas väljavõtetena, on lubatud hariduslikul, teaduslikul ja isiklikul eesmärgil, kui viidatakse allikale. Ärulistel eesmärkidel kasutamiseks tuleb luba küsida ALLEA-lt.

Disclaimer:

Please note that while great care was taken to ensure the accuracy of the present translation of the European Code of Conduct for Research Integrity, some slight deviation in meaning may be possible. Please refer to the original English-language version of [The European Code of Conduct for Research Integrity](#), published by ALLEA in Berlin in 2017, for the precise wording.

Acknowledgements:

ALLEA would like to thank the European Commission Translational Services for the translation as well as Raivo Uibo (Estonian Academy of Sciences) for his assistance in the preparation of this translation.

Sisukord

Eessõna	3
1. Põhimõtted	4
2. Hea teadustava	5
3. Teaduseetika rikkumine	10
Lisa 1. Peamised allikdokumendid	14
Lisa 2. Läbivaatamine ja selles osalenute nimekiri	16
Lisa 3. ALLEA alaline teaduseetika töörühm	18

Eessõna

Teaduse eesmärk on uute teadmiste saamine süsteemse teadustöö ja mõtlemise, vaatluse ja katsetamise teel. Kuigi eri teadusharud kasutavad eri lähenemisviisi, on põhieesmärk ühine – edendada inimeste arusaamist iseenesest ja maailmast, milles elame. Seetõttu kehtib Euroopa teaduseetikakoodeks kogu teadusele ühtegi teadusharu välistamata.

Teadus on ühissettevõtmine, millega tegeletakse nii akadeemilise kui ka ettevõtluskeskkonna tingimustes ja mujalgi. Teadus põhineb otsesel või kaudsel koostööl, mis sageli ületab sotsiaalseid, poliitilisi ja kultuurilisi piire. Teaduse tegemise põhieeldus seisneb vabaduses määratleda teadustöö probleeme ja arendada teooriaid, koguda empiirilist materjali ja võtta kasutusele sobivad meetodid. Seepärast toetub teadus teadlaskonna tööle ja areneb ideaaljuhul tellijate survest ning ideoloogilistest, majanduslikest ja poliitilistest erihuvidest sõltumata.

Teadlaskond kannab põhivastutust teadustöö põhimõtete sõnastamise, hea teadustava standardite määratlemise, teaduse kvaliteedi ja mõjukuse jõulise edendamise ning teadusuuringute usaldusväärset ohustavatele teguritele ja teaduseetika rikkumistele adekvaatselt reageerimise eest. Eetikakoodeksi esmane ülesanne on kaasa aidata selle vastutuse teadvustamisele ja pakkuda toetavat raamistikku teadlaskonna eneseregulatsioonile. Dokumendis kirjeldatakse ametialaseid, juriidilisi ja eetilisi kohustusi ning rõhutatakse teaduskeskkonna institutsionaalse korralduse olulisust. Eetikakoodeks on ühtviisi kehtiv ja kasutatav nii riigieelarvest kui ka eraviisiliselt rahastatud teadust silmas pidades, võttes seda kohaldades arvesse seadustest tulenevaid piiranguid.

Teadustööd reguleerivate väärtuste ja põhimõtete tõlgendamisele võivad mõju avaldada ühiskonnas, poliitikas ja tehnoloogias toimuvad arenguprotsessid, samuti teaduskeskkonda puudutavad muudatused. Seetõttu on tõhusalt toimiv teadlaskonna eetikakoodeks pidevalt ajakohastatav dokument, mida korrapäraselt uuendatakse ning mille rakendamisel on võimalik silmas pidada kohalikke või riikide erisusi. Teadlastel, akadeemiatel, teadusseltsidel, rahastusasutustel, riiklikel ja eraõiguslikel teadus- ja arendusasutustel, kirjastajatel ja muudel asjaomastel institutsioonidel – igaühel neist on konkreetsed kohustused järgida ja edendada head teadustava ning selle aluseks olevaid põhimõtteid.

1. Põhimõtted

Hea teadustava põhineb teaduseetika aluspõhimõtetel ning on abistav teejuht teadlastele nende töös, samuti juhtudel, kui neil tuleb kokku puutuda teadustöös peituvate praktiliste, eetiliste ja intellektuaalsete probleemidega.

Need põhimõtted on järgmised.

- **Usaldatavus** teaduskvaliteedi tagamisel, mis avaldub teadustöö kavandamisel, meetodite valikul, tulemuste analüüsimisel ning ressursside kasutamisel tehtavates valikutes.
- **Ausus** teadustöö kavandamisel, tegemisel, retsenseerimisel, tulemuste esitamisel ja avalikkusele tutvustamisel läbipaistval, õiglasel, täielikul ja erapooletul moel.
- **Austus** kolleegide, teadustöös osalejate, ühiskonna, ökosüsteemide, kultuuripärandi ja looduskeskkonna vastu.
- **Vastutus** kõigil teadustöö etappidel ideest avaldamiseni, kaasa arvatud juhtimine ja korraldamine, koolitamine, juhendamine ja mentorlus, aga ka selle laialdasemate mõjude eest.

2. Hea teadustava

Me kirjeldame head teadustava järgmistes kontekstides:

- Teaduskeskkond
- Koolitus, juhendamine ja mentorlus
- Teadustöö meetodid
- Ettevaatusabinõud
- Andmete käitlemine ja haldamine
- Teaduskoostöö
- Avaldamine ja levitamine
- Retsenseerimine, hindamine ja toimetamine

2.1 Teaduskeskkond

- Teadusasutused ja -organisatsioonid edendavad teaduseetikaalast teadlikkust ja tagavad, et heal teadustaval põhinev organisatsioonikultuur oleks valdav.
- Teadusasutused ja -organisatsioonid võtavad juhtrolli hea teadustava kohta selgelt mõistetavate põhimõtete ja menetluste kehtestamisel ning rikkumiste läbipaistval ja nõuetekohasel käsitlemisel.
- Teadusasutused ja -organisatsioonid kindlustavad vajaliku taristu, mis võimaldaks hallata ja kaitsta kõiki andmeid ja teadusmaterjale sõltumata nende kandjast või vormist (siin peetakse silmas ka kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid andmeid, protokolle, protsesse, muid teadustöö tehissaadusi ja kaasnevaid metaandmeid), mis on vajalikud korratavuse, jälgitavuse ja vastutavuse nõude täitmiseks.
- Teadusasutused ja -organisatsioonid tunnustavad vääriliselt avatud ja järgitavaid hea tava juhtumeid teadlaste palkamisel ja edutamisel.

2.2 Koolitus, juhendamine ja mentorlus

- Teadusasutused ja -organisatsioonid võimaldavad teadlastele põhjalikku koolitust teadustöö kavandamise, meetodika ja analüüsi alal.
- Teadusasutused ja -organisatsioonid loovad asjakohased ja piisavad eetika- ja teaduseetikakoolituse saamise võimalused ning tagavad, et kõik asjaomased isikud

ja institutsioonid oleksid teadlikud oma uurimisvaldkonnas kehtivatest seadustest ja reeglitest.

- Teadlased osalevad eetika- ja teaduseetikakoolitustel kogu teadlaskarjääri ulatuses selle varasemast etapist kõrgeima tasemeni.
- Kogenud teadlased, teadusjuhid ja juhendajad abistavad oma töörühma liikmeid ning pakuvad neile asjakohast nõustamist ja koolitust, mis võimaldaks nende teadustegevust arendada, kavandada ja liigendada ning edendada teaduseetikat toetavat organisatsioonikultuuri.

2.3 Teadustöö meetodid

- Teadlased võtavad teadusideede väljaarendamisel arvesse teaduse viimast sõna.
- Teadlased kavandavad, teevad, analüüsivad ja dokumenteerivad teadustööd hoolikalt ja läbimõeldult.
- Teadlased kasutavad teadustööle eraldatud raha sihipäraselt ja vastutustundlikult.
- Teadlased järgivad teadustöö tulemuste avaldamisel ja tõlgendamisel avatuse, aususe, läbipaistvuse ja korrektsuse põhimõtteid ning juhul, kui õigusaktid seda nõuavad, siis andmete ja teadustöö tulemuste konfidentsiaalsuse nõudeid.
- Teadlased annavad oma teadustöö tulemustest teada viisil, mis on kooskõlas selles teadusharus kehtivate standarditega, ning tagab neil juhtudel, kus see nõue on rakendatav, kõigi töötappide kontrollitavuse ja võimalikult algupärase korratavuse.

2.4 Ettevaatusabinõud

- Teadlased järgivad oma teadusharus kehtivaid seadusi ja reegleid.
- Teadlased suhtuvad uuritavatesse ja uuringusse kaasatavatesse, olgu nendeks siis inimesed või loomad, kultuurilised või bioloogilised nähtused, keskkonna- või füüsilised objektid, austuse ja hoolivusega ning kooskõlas kehtivate õigus- ja eetikanormidega.
- Teadlased suhtuvad vastutustundlikult oma teadustööga seotud kogukonna, koostööpartnerite ja muude osaliste tervise, ohutuse ja heaolu tagamisse.
- Head teadustöö meetodid võtavad arvesse eest, soost, kultuurist, usust, etnilisest päritolust ja ühiskonnaklassist tulenevaid olulisi erinevusi ja on nendele vajadustelega kohandatud.

- Teadlased on teadlikud nende teadustööga kaasneda võivatest kahjudest ja ohtudest ning rakendavad meetmeid nendega toimetulemiseks.

2.5 Andmete käitlemine ja haldamine

- Teadlased, teadusasutused ja -organisatsioonid tagavad kõigi, sealhulgas veel avaldamata andmete ja teadustöö materjalide nõuetekohase haldamise ja hooldamise ning turvalise säilitamise mõistliku aja jooksul.
- Teadlased, teadusasutused ja -organisatsioonid tagavad, et juurdepääs andmetele oleks võimalikult avatud, kuid nõuetekohaselt piiratud, ning kui vähegi võimalik, järgivad andmete haldamisel ka avatud juurdepääsu põhimõtteid: andmed olgu leitavad, kättesaadavad, ühilduvad ja taaskasutatavad.
- Teadlased, teadusasutused ja -organisatsioonid annavad selgelt teada, kuidas nende andmetele ja teadustöö materjalidele ligi pääseda ja neid kasutada.
- Teadlased, teadusasutused ja -organisatsioonid käsitavad andmeid õiguspäraste ja viidatavate teadustöö tulemustena.
- Teadlased, teadusasutused ja -organisatsioonid tagavad, et kõigis teadustöö tulemustega seotud lepingutes ja kokkulepetes kajastatakse võrdse ja õiglase osana nende kasutamise ning omandiõiguse ja/või -kaitse korraldamist intellektuaalomandi õiguste alusel.

2.6 Teaduskoostöö

- Kõigil teaduskoostöö partneritel on vastutus teaduseetika põhimõtete järgimise eest.
- Kõik teaduskoostöö partnerid lepivad tegevuse käivitamisel kokku teadustöö eesmärkides ning selles, kuidas teadustöö tulemusi võimalikult läbipaistvalt ja avatult esitada.
- Koostöö algul lepivad kõik partnerid ametlikult kokku, millised on nende ootused ja standardid seoses teaduseetikaga, kohaldatavad seadused ja reeglid, koostöös osalejate intellektuaalomandi kaitse ning lahkkelide ja võimaliku rikkumise lahendamise menetlused.
- Kõigile teaduskoostöö partneritele antakse korrektset teada teadustöö tulemuste avaldamiseks esitamisest ja see kooskõlastatakse nendega.

2.7 Avaldamine ja levitamine

- Kõik autorid on täielikult vastutavad publikatsiooni sisu eest, kui lepingus ei ole ette nähtud teisiti.
- Autorid lepivad omavahel kokku autorite järjestuse, võttes arvesse, et autorsuse õiguse annab vaid oluline panus teadustöö kavandamisse, asjakohaste andmete kogumisse või tulemuste analüüsimisse ja tõlgendamisse.
- Autorid tagavad, et nende töö tehakse kolleegidele kättesaadavaks õigeaegselt, avatult, läbipaistvalt ja korrektselt, kui ei ole kokku lepitud teisiti, ning on avalikkuse, traditsioonilise ja sotsiaalmeediaga suheldes ausad.
- Autorid tunnustavad teadustööle kaasa aidanud teiste osaliste, sealhulgas kaastöötajate, assistentide ja rahastajate märkimisväärset tööd ja intellektuaalset panust ning esitavad korrektsed viited nende tööpanuse kohta.
- Kõik autorid annavad teada mis tahes huvide konfliktist ning teadustöö tegemiseks või selle tulemuste avaldamiseks saadud rahalistest või muud laadi toetustest.
- Autorid ja kirjastajad avaldavad vajaduse korral parandusi või võtavad teadustöö tagasi; selleks on ette nähtud selged protseduurireeglid, esitatud on põhjendused ja autoritele avaldatakse tunnustust kiirete avaldamisjärgsete paranduste eest.
- Autorid ja kirjastajad käsitlevad negatiivseid tulemusi avaldamise ja levitamise seisukohast positiivsete tulemustega samaväärsetena.
- Teadlased järgivad samu eelkirjeldatud kriteeriume sõltumata sellest, kas nad avaldavad oma töid ettetellitavas ajakirjas, avatud juurdepääsuga väljaandes või mistahes muul alternatiivsel avaldatud kujul.

2.8 Retsenseerimine, hindamine ja toimetamine

- Teadlased suhtuvad täie tõsidusega oma kohustustesse teadlaskonna ees, osaledes eelretsenseerimises, retsenseerimises ja hindamises.
- Teadlased retsenseerivad ja hindavad avaldamiseks, rahastamiseks, ametisse nimetamiseks, edutamiseks või autasustamiseks esitatud teadustöid läbipaistvalt ja põhjendatult viisil.
- Retsensendid või toimetajad, kellel esineb huvide konflikte, taandavad end avaldamise, rahastuse, ametisse nimetamise, edutamise või autasustamise kohta tehtavatest otsustustest.

- Retsensendid säilitavad konfidentsiaalsuse, kui asjaosalised ei ole eelnevalt andnud nõusolekut avalikustamiseks.
- Retsensendid ja toimetajad austavad autorite ja taotlejate õigusi ning küsivad neilt luba nende poolt esitatud ideede, andmete või tõlgenduste kasutamiseks.

3. Teaduseetika rikkumine

Väga oluline on see, et teadlased valdaksid oma teadusharuga seotud teadmisi, meetodeid ja eetilisi tavasid. Headest teadustavatest kõrvalekaldumine on ametialaste kohustuste rikkumine. See kahjustab teadustöö protsessi, halvendab teadlaste omavahelisi suhteid, õõnestab teaduse usaldatavust ja tõsiseltvõetavust, raiskab ressursse ja võib põhjendamatuult seada ohtu uuritavad, kasutajad, ühiskonna või keskkonna.

3.1 Teaduseetika rikkumine ja muud lubamatud käitumisviisid

Teaduseetika rikkumise all mõistetakse tavapärastelt fabritseerimist, võltsimist või plagieerimist (ingl falsification, fabrication, plagiarism ehk nn FFP-categorisation) teadustööks rahastuse taotlemisel, teadustöö tegemisel, retsenseerimisel või teadustöö tulemuste avaldamisel:

- **Fabritseerimine** (ingl *fabrication*) tähendab tulemuste väljamõtlemist ja kirjapanemist viisil, nagu need oleksid tõesed.
- **Võltsimine** (ingl *falsification*) seisneb teadustöö materjalide, seadmete või protsessidega manipuleerimises, aga ka andmete või tulemuste põhjendamatus muutmises, väljajätmises või nende tähtsuse vähendamises.
- **Plagieerimine** (ingl *plagiarism*) tähendab teiste inimeste tööde ja ideede kasutamist originaaltööle korrektselt viitamata, rikkudes seeläbi esmaautori(te) õigust oma intellektuaalse loomingu tulemustele.

Neid kolme peetakse kõige tõsisemateks teaduseetika rikkumise vormideks, kuna need kahjustavad teadustöö tulemuste jäädvustamist. Esineb veel teisigi hea teadustava rikkumise vorme, mis kahjustavad teadustöö protsessi ja teadlaste usaldusväärsust. Lisaks käesolevas eetikakoodeksis esile toodud otsestele hea teadustava rikkumistele võib paljude teiste lubamatu tegutsemise näidete hulgas esile tuua järgmised:

- Autorsusega manipuleerimine või teiste teadlaste rolli vähendamine publikatsioonides.
- Omaenese varasemate tööde, muu hulgas nende tõlgete oluliste osade taasavaldamine originaaltööle korrektselt viitamata („eneseplagieerimine“).
- Valikuline viitamine oma teadustöö tulemuste suurendamise, aga ka toimetajate, retsensentide või kolleegide meele järele olemise nimel.

- Teadustöö tulemuste enese teada jätmine.
- Teadustöö protsessi sõltumatuse ohtu seadmise võimaldamine rahastajatele/ sponsoritele või teadustöö tulemuste esitamine eelarvamust tekitaval või süvendaval viisil.
- Mittevajalike viidete lisamine teadustöö bibliograafia.
- Teise teadlase pahatahtlik süüdistamine teaduseetika rikkumises või muus eksimuses.
- Teadussaavutuste väärilt esitamine.
- Teadustöö tulemuste tähtsuse ja praktilise rakendatavuse liialdatud esitamine.
- Teiste teadlaste töö kestuse venitamine või sobimatu takistamine.
- Kõrgema ametialase positsiooni väärkasutamine teaduseetika rikkumist soodustaval viisil.
- Teiste teadlaste oletatavate teaduseetika rikkumiste ignoreerimine või asutuste poolt teaduseetika rikkumistele või muudele eksimustele järgnenud sobimatute reageerimisjuhtude varjamine.
- Teadustöö kvaliteedi kontrolli õõnestavate ajakirjade („rämpsajakirjade“) asutamine või toetamine.

Lubamatud käitumisviisid nende kõige tõsisemates vormides on karistatavad, aga kergemategi puhul tuleb rakendada kõiki kättesaadavaid meetmeid, et neid ära hoida, taunida ja lõpetada koolituste, juhendamise ja mentorluse abil ning positiivse ja toetava töökeskkonna kujundamise teel.

3.2 Teaduseetika rikkumiste ja nendega seotud süüdistuste menetlemine

Riikide ja asutuste suunised selle kohta, kuidas hea teadustava rikkumisi või nendega seotud süüdistusi eri riikides käsitletakse, on erinevad. Peab siiski tõdema, et ühiskonna ja teadlaskonna huvides on alati see, et rikkumisi menetletaks järjekindlalt ja läbipaistval viisil. Iga juhtumi puhul peaksid uurimises osalejad silmas pidama järgmisi põhimõtteid.

Ausus

- Menetlemine on õiglane, kõikehõlmav ja otstarbekalt läbi viidud, tegemata kompromisse korrektsuse, objektiivsuse või põhjalikkuse arvelt.
- Menetluses osalejad annavad teada mistahes huvide konfliktist, mis võib uurimise käigus tekkida.
- Rakendatakse meetmeid, et uurimistoimingud päädiks otsuse langetamisega.
- Menetlus viiakse läbi konfidentsiaalsust austades, et kaitsta uurimisega seotud isikuid.
- Asutused kaitsevad uurimise jooksul väärkäitumisest teavitajate õigusi ja tagavad, et nende karjääriperspektiive ei seata löögi alla.
- Läbipaistvuse ja ühtsuse huvides on hea teadustava rikkumise juhtude menetlemise reeglid avalikult kättesaadavad ja vabalt kasutatavad.

Õiglus

- Uurimist korraldatakse vastavalt kindlaks määratud reeglitele ja kõigi poolte suhtes õiglaselt.
- Teaduseetika rikkumises süüdistatavatele isikutele antakse täielik ülevaade neile süüks pandava(te) teo (tegude) kohta ja neile võimaldatakse õiglase protseduuri kohaselt esitada süüdistustele vastulauseid ja tõendusmaterjali oma seisukoha kaitseks.
- Karistusmeetmeid isiku suhtes, kelle kohta esitatud süüdistus teaduseetika rikkumises on leidnud kinnitust, rakendatakse proportsionaalselt üleastumise raskusastmega.
- Juhul kui teadlased vabastatakse teaduseetika rikkumise süüdistusest, rakendatakse sobivaid ennetavaid meetmeid.
- Teaduseetika rikkumises süüdistatavat isikut peetakse süütuks seni, kuni ei ole tõendatud vastupidist.

Lisa 1. Peamised allikdokumendid

All European Academies (2013). "Ethics Education in Science". Statement by the ALLEA Permanent Working Group on Science and Ethics.

www.allea.org/wp-content/uploads/2015/07/Statement_Ethics_Edu_web_final_2013_10_10.pdf [Accessed 14/03/2017]

AllTrials: Trials Registration and Reporting Platform.

<http://www.alltrials.net/find-out-more/> [Accessed 14/03/2017]

American Association for the Advancement of Science (2017). The Brussels Declaration: Ethics and Principles for Science & Society Policy-Making.

<http://www.sci-com.eu/main/docs/Brussels-Declaration.pdf?58b6e4b4> [Accessed 14/03/2017]

Committee on Publication Ethics COPE. Guidelines.

<http://publicationethics.org/resources/guidelines> [Accessed 14/03/2017]

Data Citation Synthesis Group, Martone M. (ed.) (2014). Joint Declaration of Data Citation Principles. San Diego, CA: FORCE11.

<https://www.force11.org/group/joint-declaration-data-citation-principles-final> [Accessed 14/03/2017]

EQUATOR Network: Reporting Guidelines to enhance the quality and transparency of health research.

<https://www.equator-network.org/> [Accessed 13/03/2017]

EUDAT. Collaborative Data Infrastructure: Guidelines on data management.

<https://eudat.eu/data-management> [Accessed 15/01/2017]

InterAcademy Partnership (2016). "Doing Global Science: A Guide to Responsible Conduct in the Global Research Enterprise". Princeton University Press.

<http://interacademycouncil.net/24026/29429.aspx> [Accessed 15/01/2017]

International Committee of Medical Journal Editors. Defining the Role of Authors and Contributors.

<http://www.icmje.org/recommendations/browse/roles-and-responsibilities/defining-the-role-of-authors-and-contributors.html> [Accessed 15/01/2017]

Organisation for Economic Cooperation and Development (OECD) and Global Science Forum (2007). Best Practices for Ensuring Scientific Integrity and Preventing Misconduct.

<https://www.oecd.org/sti/sci-tech/40188303.pdf> [Accessed 15/01/2017]

Research Data Alliance RDA (2016). RDA/WDS Publishing Data Workflows WG Recommendations.

<http://dx.doi.org/10.15497/RDA00004> [Accessed 15/01/2017]

Research Data Alliance RDA (2016). Data Description Registry Interoperability WG Recommendations.

<http://dx.doi.org/10.15497/RDA00003> [Accessed 15/01/2017]

UK Academy of Medical Sciences (2015). Perspective on 'Conflict of Interest'.

<https://acmedsci.ac.uk/file-download/41514-572ca1ddd6cca.pdf> [Accessed 13/03/2017]

Wilkinson MD et al. (2016). The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship, Scientific Data 3:160018 doi: 10.1038/sdata.2016.18

<http://www.nature.com/articles/sdata201618> [Accessed 15/01/2017]

World Conference on Research Integrity WCRI (2013). Montreal Statement on Research Integrity in Cross-Boundary Research Collaborations.

<http://www.researchintegrity.org/Statements/Montreal%20Statement%20English.pdf> [Accessed 05/01/2017]

World Conference on Research Integrity WCRI (2010). Singapore Statement on Research Integrity.

www.singaporestatement.org/statement.html [Accessed 15/01/2017]

Lisa 2. Läbivaatamine ja selles osalenute nimekiri

Läbivaatamine

Käesolev dokument põhineb Euroopa teaduste akadeemiate ühenduse ALLEA (European Federation of Academies of Sciences and Humanities „All European Academies“) ja Euroopa Teadusfondi (ESF) poolt 2011. aastal välja töötatud Euroopa teaduseetikakoodeksil. Koodeks on pidevalt ajakohastatav dokument, mis vaadatakse iga kolme kuni viie aasta järel läbi ja mida parandatakse vajaduse korral vastavalt muutuvatele probleemidele, nii et teadlaskonnal oleks jätkuvalt võimalik seda hea teadustava raamdokumendina kasutada.

Praeguse versiooni koostamise tingisid muutused, mis toimusid muu hulgas järgmistes valdkondades: Euroopa teadusuuringute rahastamine ja regulatsioonimehhanismid; teadus- ja arendusasutuste vastutusalad; teadusalane suhtlemine; retsenseerimistoimingud; avatud juurdepääsuga avaldamine; andmehoidlate kasutamine; sotsiaalmeedia ja kodanikualgatuse võimaluste kasutamine teaduses. ALLEA alalise teaduseetika töörühma käivitatud läbivaatamine hõlmas Euroopa teadusruumi kuuluvate – nii avaliku kui ka erasektori – peamiste sidusrühmade vahelist põhjalikku arutelu, et tagada ühine omalustunne.

Huvirühmade nimekiri

Kirjalikku tagasisidet andnud* ja/või 2016. aasta novembris Brüsselis toimunud huvirühmade nõupidamisel osalenud mitmepoolsed organisatsioonid+:

- BusinessEurope**
- Centre for European Policy Studies (CEPS)*
- Committee on Publication Ethics (COPE)**
- Conference on European Schools for Advanced Engineering Education and Research (CESAER)**
- DIGITALEUROPE**
- EU-LIFE**
- European Association of the Molecular and Chemical Sciences (EUCHEMS)**
- European Association of Research and Technology Organisations (EARTO)**
- European Citizen Science Association (ECSA)*
- European Commission**
- European Network of Research Integrity Offices (ENRIO)**
- European University Association (EUA)**
- Euroscience**
- FoodDrinkEurope**
- Global Young Academy (GYA)**
- League of European Research Universities (LERU)**
- Open Access Infrastructure for Research in Europe (OpenAIRE)**
- Open Access Scholarly Publishers Association (OASPA)+
- Sense about Science*
- Science Europe**
- Young European Associated Researchers (YEAR)**
- Young European Research Universities Network (YERUN)**

Lisa 3. ALLEA alaline teaduseetika töörihm

ALLEA alaline teaduseetika töörihm (Permanent Working Group on Science and Ethics, PWGSE) tegeleb väga mitmesuguste küsimustega, mille hulka kuuluvad nii seesmised (teadlaskonna piirsesse jäävad) kui ka välimised (teaduse ja ühiskonna vahelised suhted) teemad. Kuna eetilised kaalutlused on olnud oluline osa nii Euroopa ühtseks kogukonnaks konsolideerumisel kui ka ALLEA loomisel, moodustati PWGSE, et viia omavahel kokku eksperdid kõigist teaduste akadeemiatest üle terve Euroopa ning tagada neile platvorm teaduseetika ja hea teadustava küsimuste pidevaks arutamiseks.

Viimastel aastatel on PWGSE suurendanud oma võimekust ja tegevusulatust, et tulla edukalt toime töörihma peamise ülesandega – korraldada ühisarutelusid paljudel teemadel, nagu näiteks teaduseetika, eetikaharidus teaduses ja teadustööga seotud koolitustel, teaduspoliitikaalase nõustamise eetilised aspektid, usaldus teaduse suhtes, väärkäitumine teaduses, plagieerimine jpm.

Hiljuti käsitletud teemade seas võib nimetada teadustöö tulemuste kahetist kasutamist, ohtude, teaduse ja inimõigustega seonduvaid eetilisi aspekte, kõrghariduse ja teaduse toetamist Palestiinas, inimembrüoga seotud teadusuuringuid, sünteetilist bioloogiat, nanotehnoloogiaid jne. Töörihma liikmed on ekspertidena kaasatud ka programmi „Horisont 2020“ raames rahastatud ENERI projekti (European Network of Research Ethics and Research Integrity), mille eesmärgiks on koolitada teaduseetika küsimustes pädevaid asjatundjaid ja viia Euroopa tasandil teaduseetika taristud omavahel vastavusse.

Lisaks regulaarselt toimuvatele töörihma koosolekutele on PWGSE korraldanud ka temaatilisi kohtumisi laiemal tasandil, enamasti koostöös teiste asjaomaste organisatsioonidega, nagu näiteks Euroopa Komisjon, Euroopa Teadusfond (ESF), Rahvusvaheline Teadusnõukogu (ICSU), UNESCO ja paljud teised. Euroopa teaduseetikakoodeksi läbivaatamise edukal lõpuleviimisel said töörihma liikmed olulist tuge oma laiahaardeliselt ekspertide ja asutuste võrgustikult.

ALLEA alalise teaduseetika töörihma liikmed

Göran Hermerén (töörihma juht) – Rootsi Kuninglik Kirjanduse, Ajaloo ja Muististe Akadeemia
Maura Hiney – Iiri Kuninglik Akadeemia, tööversiooni rakkerühm (juht)
László Fésüs – Ungari Teaduste Akadeemia, tööversiooni rakkerühm
Roger Pfister – Šveitsi Kunstide ja Teaduste Akadeemiate Liit, tööversiooni rakkerühm
Els Van Damme – Belgia Kuninglik Teaduste ja Kunstide Akadeemia, tööversiooni rakkerühm
Martin van Hees – Madalamaade Kuninglik Kunstide ja Teaduste Akadeemia, tööversiooni rakkerühm
Krista Varantola – Soome Teaduste Akadeemiate Nõukoda, tööversiooni rakkerühm
Anna Benaki – Ateena Akadeemia (Kreeka)
Anne Fagot-Largeault – Prantsuse Teaduste Akadeemia
Ludger Honnefelder – Saksa Teaduste Akadeemiate Liit
Bertil Emrah Oder – Türgi Teaduste Akadeemia
Martyn Pickersgill – Edinburgh'i Kuninglik Selts (Ühendkuningriik)
Pere Puigdomenech – Kuninglik Barcelona Teaduste ja Kunstide Akadeemia / Kataloonia Uuringute Instituut (Hispaania)
Kirsti Strøm Bull – Norra Teaduste Akadeemia
Zbigniew Szawarski – Poola Teaduste Akadeemia
Raivo Uibo – Eesti Teaduste Akadeemia

PWGSE-le ja kavandi koostamise töörihma liikmetele oli abiks Robert Vogt (ALLEA sekretariaat)

ALLEA – ALL European Academies

1994. aastal asutatud Euroopa teaduste akadeemiate ühendusse ALLEA kuulub tänapäeval 58 teadusakadeemiat enam kui 40 Euroopa Nõukogu osalisriigist. ALLEA-ga liitunud akadeemiad tegutsevad teadusseltside, mõttekodade ning teadus- ja arendusasutustena. Nad on oma eelarvega autonoomsed institutsioonid, mis ühendavad teadlaskonna tipptegijaid kõigilt loodus-, sotsiaal- ja humanitaarteaduste erialadelt. Seega on ALLEA egiidi alla koondunud enneolematu ulatuse ja tasemega intellektuaalse võimekuse, kogemuste ja valdkonnapädevuste inimvaramu.

ALLEA tegevus poliitikakujundamise protsessis on poliitiliselt, majanduslikult ja ideoloogiliselt sõltumatu ning sellega püütakse parandada raamtingimusi, mis soodustaks teaduse arengut. ALLEA koos oma liikmesakadeemiatega suudab leida lahendusi kõikidele Euroopa teaduse, teadusuuringute ja innovatsiooni ees seisvatele struktuursetele ja poliitilistele probleemidele. Sealjuures lähtutakse ühisest arusaamast, et Euroopa riigid on omavahel tihedalt seotud ajaloolistel, sotsiaalsetel ja poliitilistel põhjustel, aga ka tingituna teaduse ja majanduse vajadustest.

www.allea.org

Liikmesakadeemiad

Albaania: Akademia e Shkencave e Shqipërisë; **Armeenia:** Գիտությունների ազգային ակադեմիա; **Austria:** Österreichische Akademie der Wissenschaften; **Belgia:** Académie Royale des Sciences des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique; Koninklijke Vlaamse Academie van België voor Wetenschappen en Kunsten; Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde; Académie Royale de langue et de littérature françaises de Belgique; **Bosnia ja Hertsegoviina:** Akademija nauka i umjetnosti Bosne i Hercegovine; **Bulgaaria:** Българска академия на науките; **Eesti:** Eesti Teaduste Akadeemia; **Gruusia:** საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია; **Hispaania:** Real Academia de Ciencias Exactas, Físicas y Naturales; Reial Acadèmia de Ciències i Arts de Barcelona; Institut d'Estudis Catalans; **Horvaatia:** Hrvatska Akademija Znanosti i Umjetnosti; **lirimaa:** The Royal Irish Academy - Acadamh Ríoga na hÉireann; **israel:** האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים; **Itaalia:** Accademia Nazionale dei Lincei; Istituto Veneto di Scienze, Lettere ed Arti; Accademia delle Scienze di Torino; **Kosovo:** Akademia e Shkencave dhe e Arteve e Kosovës; **Kreeka:** Ακαδημία Αθηνών; **Läti:** Latvijas Zinātņu akadēmija; **Leedu:** Lietuvos mokslų akademijos; **Madalmaad:** Koninklijke Nederlandse Akademie van Wetenschappen; **Makedoonia:** Македонска Академија на Науките и Уметностите; **Moldova:** Academia de Științe a Moldovei; **Montenegro:** Crnogorska akademija nauka i umjetnosti; **Norra:** Det Norske Videnskaps-Akademi; Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab; **Poola:** Polska Akademia Umiejętności; Polska Akademia Nauk; **Portugal:** Academia das Ciências de Lisboa; **Prantsusmaa:** Académie des Sciences - Institut de France; Académie des Inscriptions et Belles-Lettres; **Rootsi:** Kungl. Vetenskapsakademien; Kungl. Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien; **Rumeenia:** Academia Română; **Saksamaa:** Leopoldina - Nationale Akademie der Wissenschaften; Union der deutschen Akademien der Wissenschaften; Akademie der Wissenschaften in Göttingen, Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz, Bayerische Akademie der Wissenschaften, Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften, Akademie der Wissenschaften in Hamburg, Heidelberger Akademie der Wissenschaften, Nordrhein-Westfälische Akademie der Wissenschaften und der Künste, Sächsische Akademie der Wissenschaften zu Leipzig (Associate Members); **Serbia:** Srpska Akademija Nauka i Umetnosti; **Slovakkia:** Slovenská Akadémia Vied; **Sloveenia:** Slovenska akademija znanosti in umetnosti; **Soome:** Tiedekatemiain neuvottelukunta; **Šveits:** Akademien der Wissenschaften Schweiz; **Taani:** Kongelige Danske Videnskabernes Selskab; **Tšehhi Vabariik:** Akademie věd České republiky; Učená společnost České republiky; **Türgi:** Türkiye Bilimler Akademisi; Bilim Akademisi; **Ukraina:** Національна академія наук України; **Ungari:** Magyar Tudományos Akadémia; **Ühendkuningriik:** The British Academy; The Learned Society of Wales; The Royal Society; The Royal Society of Edinburgh; **Valgevene:** Нацыянальная акадэмія навук Беларусі; **Venemaa:** Российская академия наук (Associate Member)

integrity | in'ti

1 the quality of being honest and having strong moral principles; *integrity*.

2 the state of being whole; *integrity*.

- the condition of being whole
- internal consistency

ALLEA

ALL European
Academies

